

ÇATLAKLAR
EŞİKLER
AVUNTULAR

Nihan Feyza Lezgioglu: 1995 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. *Heceöykü*, *Dergâh*, *Oggito*, *Lacivert Öykü ve Şiir Dergisi*, *KE Dergisi*, *Yedi İklim* gibi muhtelif edebiyat dergilerinde öyküleri yayımlandı. İlk öykü kitabı *Kaz Ayağı*, Ekim 2022'de Dergâh Yayınları tarafından yayımlandı. Hukukçu edebiyatçılarla konuştuğu *Biraz Edebiyat Biraz Hukuk* podcast serisi Mayıs 2023'te Sanat Kritik'te yayınlandı. Kitap editörlüğü yapmakta ve Marmara Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmektedir.

ÇATLAKLAR EŞİKLER AVUNTULAR

Nihan Feyza Lezgiöđlu

HECE YAYINLARI

*Çanlar çalıyor, sonra duruyordu. İnsanlar gelip gidiyor,
koşuşuyordu.
Arada yeğın yağmurlar yağdı; evlerin sarnıçları taşıtı;
sular her şeyi önüne katıp denize sürükleyecek, yıkayacak
sanırdınız.
Sonra yeniden güneş açtı; her şey kurudu; değışen hiçbir şey
yoktu.*

Yannis Ritsos
(Çev. Cevat Çapan)

*Her zaman orada olduklarını bildiğim
annem ve babama*

Kapıyı gören bu tekli koltukta yüzyıllardır oturuyorum. Süreyya ile Taner'in nikâhından döneli birkaç gün oluyor oysa. Ara ara bir şeyler atıştırıyor, tuvalete gidiyor ve yerime geri dönüyorum. Saçlarım kir içinde. Kendimi, güçlkle hareket ettirdiğim bu ağır bedeni yıkayacak gücüm yok. Açık kapıdan seyrediyorum bahçeyi, rüzgâr çoksa da pencereyle yetiniyorum. *Çocukluğun uzun banyoları, defalarca keselenen ve kızaran kollar, bacaklar, beyaz sabun, su, sirke, çocukluğun kokuları, annenin pes-pembe güçlü bilekleri ile kapı kolu arasında gidip gelen gözlerin, usanmış, sonra buradasın, bu kez Richard'ın banyoları, kısacık, tüylerini biraz ovmalısn ama diyor Süreyya, kokular, sesler, korkular getiren bu yel, köpek öldü, nişana gitmedin bu yüzden, abinin nişanı, Richard'ı bahane etmemek için hastayım dedin, bahçede yatıyor şimdi, hemen şuradaydı ölüsü, çünkü çoğu bahane yalandır, en iyi ihtimalle de eninde sonunda birer bahane hepsi.* Her gün uğruyor bir karga. Gözleri nasıl da ısrarla soruyor: "Ceviz yok mu?" O ve ben. Ev bomboş.

Yapayalnızım.

Her gün bu ölü evinin perdelerini açmak, kısacık bir an "Başka bir yerde olsam oradaki sabahlara tahammül edebilir miydim?" diye sormak, *sanki hayatımın perde açıp kapamakla geçecek süresini çoktan doldurdum*, ne kadar zaman alır sabahları perdeleri açmak ve akşamları kapamak? Bütün ev, her bir oda. Her gün on dakikamı alsa ve bu böyle altmış yıl daha sürse... Haftada yetmiş dakika, ayda iki yüz seksen; senede üç bin yüz altmış dakika. Böyle altmış yıl işte. İki yüz bir bin altı yüz dakika! Bir ömür kaç dakika peki? Bütün bu soruların kayan yazılar gibi beynimde akması, uğultular, vızıltılar, akşam yine perdeleri kapamak, sabah yine açmak hepsini...

Az sonra patlak verecek bir felaket gözleyerek yaşadığım şu korkulu hayat bir felaket değilmiş gibi her an yeni bir yıkım bekliyorum. Hayatım bu benim. Öylece bekliyorum. Sadece ödüm kopuyor.

GEÇMİŞ

İnsanın, hayatına ailesinin zaaflarıyla yön verdiğini kavraması ne kutlu aydınlanmadır. Çözumsuz sanılan bütün sorular tek tek cevaplandırılmaya başlanır sonra, neden ve nasıl yapıldığına bir türlü anlam verilemeyen her hareket çözümlenir, hepsinden dersler çıkarılır, yeni rota çizilir.

Mükemmel olmayan şeylere mesafeli duran bir anne ve babayla yetiştim ben. Annem işletme okumuş, yıllardır iyi bir restoranın yöneticisi olarak çalışıyordu. Babam ise çok istese de tıp fakültesini kazanamamış, bunun yerine annemle de tanışacağı o üniversitenin eczacılık fakültesine girmişti. Okul biter bitmez evlenmişler, zaman içinde abim ve ben doğmuştuk. Annemlerin bizim için birçok planı vardı: Elimizi attığımız her şeyi iyi seçmeliydik; en iyi şekilde yapamayacağımız, altından kalkamayacağımız şeylere başlamamalıydık. Okuldaki başarılarımız, hayattaki duruşumuz, fiziksel özelliklerimiz hep parmakla gösterilecek cinsten olmalıydı. Derslerimizin iyi olmasıyla yetinmemeli, okullarımızdaki etkinliklere de katılmalı ve üstün başarılar elde etmeliydik çünkü ancak her alanda mükemmel olan insanlara saygı duyulabilirdi. Biz de bu yüzden, parmakla gösterilmek için didinip durduk abimle. Zorlu lise yılları sonrasında tıp fakültesini kazandı o. Babamın yapamadığını yapmıştı. O başardığı için babam da başarmış sayılıyordu şimdi. Yıllar sonra gelen bu “fahri hekim” unvanı onun koltuklarını kabarttı. Abim evimize yedi saat uzaklıktaki Ada okumaya başladı. Bense tıp fakültesine girmek için birçok kez hazırlandım sınava. Hiçbir zaman açık açık söylememiş olsalar da benim de doktor olmamı istediklerini biliyordum çünkü. Ama başaramadım. Birilerinin fazla kilolarından kurtulup mükemmele yaklaşmasına yardım etmek istedim ben de. Diyetisyenlik okumaya başladım.

*

C'de bir yurda yerleşecektim. Gideceğim akşamüstü, mutfak penceresine dayanmış yemek masasında kahvaltılık bir şeyler atıştırdık. *Şöyle layığıyla uğurlanamadım bile.* O her zaman ki abartılı özenden eser yoktu. Karşımdaki duvarda asılı saat 17.12'yi gösteriyordu. Altıda çıkarız evden, demişlerdi. Omleti yarım bıraktım. Midemdeki ejderhayı sersemletsin diye bir Metsil tableti çiğnemeye başladım. Üzerine de birkaç yudum ılık su içtim. Dersleri henüz başlamayan abim arabayla bırakacaktı beni ama annem de gelmek için ısrar etti. Ne düşündüğü ve nasıl hissettiği asla anlaşılmayan, sürekli bir sis perdesinin arkasından bakıyormuş gibi görünen babamla yine bu belirsizlik içinde vedalaştım, asansöre bindik.

Yol boyunca çok az konuştuk. Yeni şehirde ve okulda olabilecek güzel şeyleri sıralıyordu annem. Yine bir liste yapmıştı sanki. “Kendi ayakların üzerinde durursun, hayata erken yaşta atılırsın...” *Alt tarafı birkaç diyet listesi hazırlayacağım anne. Sonunda varacağım yer burası, aç gözünü! Birilerini ameliyat edip hayata döndürsem ya da uzaya çıkıp oralara yerleşebilir miyiz diye bakınsam da daha anlamlı olmayacak bir şeyin içindeyim. Burası için yaptıklarımızla hayatın anlamı bulunacak ya da talih bize yarım ağız gülerse bir şeyler anlamlanacak değil. Neden kabul etmiyorsun bunu? Kendimi kandırmamı neden istiyorsun?*

Yurda yerleştim. Hint dizileri izleyip saatlerce telefonda konuşarak bölümlerin kritiğini yapan oda arkadaşına hiç ısınmadım. İyi bir kızdı, yardımseverdi de ama ısınamamıştım işte. Bu şehri sevmiyordum, yurdun bulunduğu sokaktan nefret ediyordum. Annemle abimin beni buraya bıraktığı akşam da birkaç ay boyunca hiç çıkmadı aklımdan. Odaya eli boş gitmeyeyim diye caddedeki pastaneden bir kutu kuru pasta almıştık. *Bir şeyleri vasata yakın yapamazdık.* Ne zaman o akşamı, elimdeki kutuyla yurda girerkenki hâlimi, merdivenlerin yarısını çıkmışken sönen ışık sensörünü geri dönmek için bir işaret saydığım saniyeyi hatırlasam acı çektim. Aylar sonra, nefret ettiğim o sokağa bakan pencerenin önünde Proust okumaya başladım. “Benim içimde de daima var olacağını zannettiğim birçok şey

yok oldu”¹ ne iyi gelmişti bana.

Saat dokuzda yurdun kapıları kapanırdı. Akşam yedide yemek yer, dolaşmaya çıkardım. Lisede de yalnızdım, üniversite farklı olsun isterdim. Sokak lambalarının parlak sarı ışıkları altında, caddeye dönen köşedeki pastaneden yayılan ekmek kokularının arasında dolanıp dururdum. Annemin pazar kahvaltıları için yaptığı poğaçaları hatırlardım o zaman. Kirli çamaşırlarımı yurttan yıkamak ağır gelirdi hep. Hadi kalk eve dön, deseler birkaç dakika içinde hazır olabilirdim. Dolabıma yerleştirmedigim, hâlâ bavulda duran eşyalarımın üstüne masadaki kitapları atıp sırra kadem basardım hemen. Ama dört yıl kaldım o yurttan. Hep aynı odada. Sevmediğim şehrin nefret ettiğim sokağına bakan başka başka pencereler de bulsam kurtulamadım oradan.

Oda arkadaşım dizi izlemek ve kritiğini yapmak dışındaki vaktini iyi değerlendiriyordu. Akşamları yurdun çalışma salonuna gidip saatlerce dönmezdi odaya. O gider gitmez ben de tülü açar, banyoda giyindiğimiz için perdeyi hiç örtmezdik, sokağı seyrederdim önce. Burada olmaktan ne kadar nefret ettiğimi iliklerime kadar hissettiğim anda da görevimi tamamlamış gibi tülü örter, masamın başına geçerdim. Bazen ders çalışsam da çoğu zaman kitap okurdum. Günler böyle geçiyordu. Sabah derse gidiyor, yurda dönünce de kitaplarıma kavuşuyordum.

Karın ağrıları, baş dönmeleri ve mide bulantılarıyla dolu dört yılın sonunda eve geri döndüm. Bu sırada abim de tıp fakültesini bitirmiş, okuduğu şehirde çalışmaya başlamıştı. Bir yandan da uzmanlık için sınav hazırlığındaydı; annem ve babamla yalnızdık. Uzun bir aradan sonra eve temelli dönmüş olmak önce iyi gelmişti bana. Odama, yatağıma, şehrimde kavuşmuştum. Ama yaz biterken annem ağzındaki baklayı çıkarıverdi: “İş bakmayacak mısın artık?” Mecburi arayış başladı hemen. Eylül ayının ikinci haftasında bir iş görüşmesine çağırıldım. Eve yakın denebilecek bir semtte, tıp merkezinde çalışacak diyetisyen aranıyor-du. O hafta işbaşı yaptım.

¹ Marcel Proust, *Swann'ların Tarafı*, Çev. Roza Hakmen, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2017, s. 42.

Çalışmaya başlayıp kimseye ihtiyacımız kalmadığını hissettiğimiz anda hayat birden rayına oturur. Sabah erken kalkıp işe gidiyor ve akşam hava kararırken sızlayan tabanlarla eve dönüyor olmak bir süre avutur bizi. Sonra tek başımıza avunamayacağımız bir şey çeker koyarız önümüze.

İş yerindeki ilk aylarım geçmiş, şubatın sonu gelmişti. Bir öğle arasında, yakınlardaki kafelerden birine gitmeye karar verdik. Sabahtan beri yağan yağmur az sonra kesilip güneş açtı. Kapalı duran ıslak şemsiyelerimiz ellerimizde sallanırken yürüyorduk. Önümde ikişerli iki sıra hâlindeydiler. O an fakültedeki ilk yılımı, yine bir şubat sonunu hatırlayıverdim: Yağmur yağmış, dinmiş, kış için fazla parlak bir güneş genç kemiklerimizi ısıtıyordu. Biraz sonra önümde açık duran Anatomi kitabı, kürsüde hocanın anlattıkları, her saniyesi hayatı — ve ölümü, bu kaçınılmaz döngüyü başa sardırان detaylar... Deli gibi ölümü düşünüyordum o zamanlar. Yaşadığım şey bir işe yarasın, bütün bunlara değsin istiyordum. Not aldığım sayfanın sağ üst köşesine, “ve biliyorum zor şeydir sahiden işe yaramak”² diye yazmıştım.

Kafeye girerken yetiştim onlara. Bir şeyler yiyip Türk kahvesi sipariş ettik. Kahveler gelince Nazan -huyu kurusun- falıma bakmak istedi. Elimden alarak ters çevirip kapattığı fincanı birkaç dakika sonra kaldırdı, şöyle bir bakındı önce. Gözlerini belertip muzip muzip baktı suratıma, sonra anlatmaya başladı. Yeni bir şeyler olacak, dedi, güzel şeyler, bir ırmak görüyorum, yanında da çiçek bahçesi... Öyle istekli anlatıyordu ki bozmadım. Başını herhangi bir yere koyar koymaz uykuya dalan ve istisnasız her uykusunda rüya gören Serpil’in az önce anlattıklarından kırılmış bu falı sessizce dinledim.

*

Kimi tıpatıp aynı, kimiye yalnız bilen bir gözün ayırt edileceği küçük farklılıklarla bezenmiş günler geçip gidiyordu. Bir şey, ne olursa, damdan düşer gibi olsun ve beni sarssın istiyordum. Öyle sahi olsun ki gerçekliğini elektrik akımına kapılmış gibi saç

² T.S. Eliot, *Bütün Şiirleri*, Çev. Cem Yavuz, Everest Yayınları, İstanbul, 2023, s. 343.

tellerimden parmak uçlarıma kadar hissedeyim. Bende uyandırdığı şiddet onu elle tutulabilecek, sorulunca gösterilebilecek bir şeye dönüştürsün. Böyle yol ayrımları gözlediğinizde her taşın altından aşk çıkar — ya da bütün koşulları hazırlayıp beklemeye başlamışsınızdır zaten. Bende de öyle oldu.

Katılmamız gereken konferanslara ve eğitimlere sırayla gidiyorduk iş yerinde. O günkü konferansa ben katılacaktım. *Sağlıkçılarla dolu bir salonda önden sekizinci, sağdan beşinci koltuk. Kapı tarafı.* Konuşmacı önce hepimizin bildiği şeyleri tekrar etti, sonra sorunlardan bahsetti ve “acilen bir çözüm bulunmalı” gibi parlak önerilerde bulundu. Yani anlattıkları pek not alınabilir şeyler değildi. Yine de konuşmacının değindiği sorunları alt alta yazdım önce. Sonra hepsini içine alan bir ok çıkarıp soru işareti koydum yanına.

Kalan yarım saatin geçmesini beklerken iki ön sırada, tam çaprazımda oturan bir adam fark ettim. Yüzünü göremiyordum. Ara ara oturuşunu değiştiriyor, alttaki bacağını diğerinin üstüne atarken sivri çenesi, yanındaki kadının telefon ışığıyla parlıyordu. Son on beş dakikaya girince soru-cevap kısmına geçtik. Arka taraflardan birine söz verildi, rejiden bir mikrofon bulunup götürülmesi zaman aldı. Orta yaşlı bir adam konuşmaya başladı sonra. Sesi benim koltuğumun hizasından geliyordu. Sakin ve tane tane konuşuyordu. Çaprazdaki sivri çeneli adam da konuşanı görecektir şekilde dönmüştü arkaya. Yüzüne baktım; çenesi gibi sivri bir burun, açılmaya başlamış bir alın, madenî para gibi duran iki hissiz göz. *Yakışıklı denemez.* Henüz beni görmemişti. Bir ara dikkati dağıldı, üzerinde gezinen yabancı bakışlarımı fark etti. Bu kez o dikti yüzüme gözlerini. Kısacık bir an, buz gibi baktı bana. Sanki o ara olup bitti her şey. Bu çorabı ben ördüm başıma.

O konferans sonrasında konuşmaya başladık. İş çıkışlarında sık sık buluşuyorduk. Ufuk. Adı buydu. Yaşça benden büyük bir dahiliye uzmanı. Bazı insanlar fırtına nedir bilmeden koca bir hayat yaşarlar, Ufuk onlardandı. Huzur, onun için şansı varsa bir gün erişebileceği bir şey değildi. Hep vardı, oradaydı. Hiçbir